

Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Klager

Psykolog

FER sak: 35/17K

Dato: 25.04.18

FAGETISK KLAGESAK

Fagetisk råd i Norsk psykologforening (FER) mottok klagen 08.08.17 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 23.04.18.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer

Vedtak: *5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.*

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

Saksgang

- 08.08.17 FER mottok brev fra klager med klage på psykologen.
- 15.09.17 FER mottok brev med tilleggsinformasjon fra klager.
- 29.01.18 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
- 31.01.18 Psykologen ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til punkter i "Ethiske prinsipper for nordiske psykologer" (EPNP).
- 06.03.18 FER mottok redegjørelse fra psykologen.
- 06.03.18 Redegjørelsen ble sent til klager med anmodning om innen to uker å kommentere psykologens redegjørelse.
- 19.03.18 FER mottok kommentar fra klager.

20.03.18 Kommentar fra klager ble sendt psykologen med to ukers frist til å komme med sluttkommentarer.
03.04.18 FER mottok tilleggsinformasjon fra klager.
06.04.18 FER mottok sluttkommentar fra psykologen.
09.04.18 Psykologens sluttkommentar ble sendt klager til orientering.
23.04.18 FER sluttbehandlet saken.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

I sitt første brev til FER viser klager til at hun ønsker en fagetisk vurdering av en skriftlig uttalelse som innklaget psykolog, på eget initiativ, har skrevet i forbindelse med tilsynssak i Helsetilsynet. Helsetilsynssaken gjelder en tidligere kollega av psykologen som også har vært behandler for klager. Klager ber om at FER vurderer innklaget psykolog sin uttalelse opp mot de «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP), punktene 1. Respekt, respekt. 2. Kompetanse, etisk bevissthet. 3. Ansvar, ansvar og håndtering av etiske dilemmaer. 4. Integritet, redelighet og tydelighet. I tillegg til klagen bes det også om vurdering av om punktet 1. Respekt, konfidensialitet og taushetsplikt er brutt.

Klager beskriver at hun ble sterkt provosert og såret over innholdet i uttalelsen innklaget psykolog skrev. Hun trekker frem at hun i uttalelsen blir betegnet som «en av de vanskeligste pasienter han har vært borti» og at hun ble «besatt av en eller flere selvdestruktive personlighetsdeler». Klager reagerer på at psykologen betegner hennes behandling som «ikke bare hinsides forestillingsevnen til vanlige mennesker, den er også hinsides hva de fleste vanlige behandlere (psykologer) vil kunne forestille seg», og at han argumenterer for at fagetiske regler ikke kan gjelde for de vanskeligste pasientene. Hun påpeker at psykologen har skrevet uttalelsen på eget initiativ til Helsetilsynet uten å ha kjennskap til hva tilsynssaken mot psykologens tidligere kollega handler om. Klager opplever videre at psykologen gjennom sine uttalelser ikke ivaretar klagers integritet som tidligere pasient.

Klagen omhandler ikke behandlingen klager tidligere har fått hos innklaget psykolog. Den er rettet mot at psykologen har skrevet en uttalelse til Helsetilsynet vedrørende klager, og måten psykologen omtaler klager på i denne uttalelsen. Klager ønsker at FER vurderer om uttalelsen fra psykologen er fagetisk riktig eller ikke.

ii) Relevante punkter i ”Ethiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP)

FER vurderte henvendelsen fra klager i møte 29.01.18 og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

FER ba psykologen reflektere over at klager opplevde seg krenket når han i sin uttalelse betegnet henne som «en av de vanskeligste pasienter han har vært borti» og at hun ble «besatt av en eller flere selvdestruktive personlighetsdeler». Videre at han betegnet klagers sak som «ikke bare hinsides forestillingsevnen til vanlige mennesker, den er også hinsides hva de fleste vanlige behandlere (psykologer) vil kunne forestille seg».

Konfidensialitet og taushetsplikt

Psykologen respekterer individets rett til konfidensialitet gjennom å iaktta taushet om det som han/hun får rede på om klienter og andre under utøvelsen av yrket. Unntak fra taushetsplikten gjøres dersom det foreligger åpenbar fare for klienten eller andre. Psykologen kan også i henhold til loven være forpliktet til å gi fra seg opplysninger, og informerer derfor klienten om de begrensningene i taushetsplikten som følger av loven.

FER ba psykologen redegjøre for, og reflektere over at klager opplevde at han brøt sin taushetsplikt når han på eget initiativ skrev en uttalelse vedrørende henne til Helsetilsynet.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

FER ba psykologen reflektere over at han i sin uttalelse, uten å vite hva tilsynssaken mot kollegaen handlet om, argumenterte for at i behandlingen av klager ble etiske regler og retningslinjer tiltagende ubrukelige. Videre at han i sin uttalelse hevdet at «de etiske retningslinjene blir ugyldige fordi det blir etisk riktig å handle annerledes».

II. 3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Kontinuitet i tjenester

Hvis psykologen har påtatt seg det profesjonelle ansvaret for et tiltak og påbegynt dette, treffer han/hun såvidt mulig en tilfredsstillende avtale med klienten om tiltakets avslutning eller viderehenviser til annen kompetent person før ansvaret oppgis.

Psykologen erkjenner det ansvaret han/hun har for relasjonen til en klient etter at det profesjonelle oppdraget formelt er avsluttet.

FER ba psykologen reflektere over at klager, som tidligere pasient, opplevde at han gjennom sin uttalelse ikke ivaretok relasjonen til henne som tidligere klient.

II. 4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet.

Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

FER ba psykologen reflektere over at klager opplevde at han i sin uttalelse ikke opptrådte faglig når han betegnet henne som «besatt av en eller flere selvdestruktive personlighets deler» Dette punktet berører også EPNP sitt prinsipp om Kompetanse og Metodebegrensinger. FER ba psykologen reflektere over grunnlaget for å bruke slike beskrivelser av pasienter.

iii) Psykologens redegjørelse.

I sin redegjørelse beskriver psykologen innledningsvis at han ikke har noe ønske om å påføre klager mer ubehag gjennom sine kommentarer. Psykologen beskriver videre metoden han brukte i behandlingen av klager som pasient, da han opplever at klager fremstiller denne på en måte han ikke kjenner seg igjen i.

Psykologen forsøker videre å forklare bakgrunnen for at han på eget initiativ valgte å skrive en uttalelse til Helsetilsynet når han ble kjent med at hans tidligere kollega hadde en klagesak på seg der. Han legger vekt på at han kjente til belastningen det var å jobbe med de «virkelig vanskelige oppgavene», som det å være behandler for klager representerte. Videre at han ut fra dette opplevde at psykologen han støttet var i en svært krevende jobb som behandler, hvor kollegaen etter hvert «mistet fotfestet» og hadde opptrådt ukritisk. Innklaget psykolog opplevde at saken var «oppklart» og at han da så sin tidligere kollega som den «svake part i saken», og tenkte at han var utsatt for urettmessig fordømmelse.

Psykologen ser at klager kan bli provosert og såret av at han valgte å skrive en uttalelse til forsvar for sin tidligere kollega. Psykologen uttrykker videre generelt liten forståelse for at klager kan bli provosert av selve innholdet i uttalelsen han skrev. Han mener klager selv bør være kjent med måten hun blir beskrevet på, at hun var en krevende og utfordrende pasient. Psykologen skriver i uttalelsen at det han skrev omhandler klager som pasient og ikke som person.

Redegjørelsen går videre gjennom de fagetiske punktene FER har valg å åpne klagen på.

Respekt for personens rettigheter og verdighet.

Respekt.

Psykologen beskriver at hans bruk av de refererte formuleringene er ment å vise til oppgaven som behandler- og ikke til klager som person. Beskrivelsene er ikke ment å være nedsettende overfor klager, men ble vurdert som nødvendige for å beskrive vanskelighetsgraden i behandlingen av klager. Videre anfører psykologen at han i sin uttalelse har brukt anførselstegn rundt de sterke begrepene for å tydeliggjøre at han ikke mener det han skriver bokstavelig, men at begrepene benyttes for å beskrive hvor vanskelig behandlingen av klager var. Psykologen skriver at hans uttalelser er «en temmelig nøktern vurdering» av pasienten.

Konfidensialitet og taushetsplikt.

Psykologen skriver at han skrev sin uttalelse til Helsetilsynet på eget initiativ, men at han bevisst unnlot å nevne klager ved navn. Han beskriver bakgrunnen for at han valgte å skrive sin uttalelse. Han forklarer egen manglende refleksjon over at en slik uttalelse kunne medføre brudd på taushetsplikt med at han har skrevet flere slike redegjørelser tidligere. Psykologen konkluderer med at han «i den grad han har brutt taushetsplikten må ta ansvaret for dette».

Kompetanse.

Etisk bevissthet.

Psykologen bedømmer sine egne vurderinger av regler og etikk slik de fremkommer i hans uttalelse til Helsetilsynet som uttrykk for egen etisk bevissthet. Psykologen synes å knytte sin forståelse av etikken i arbeidet med klager som pasient til at han som hennes behandler selv opplevde oppgaven som svært krevende og vanskelig. At behandlingen av klager var krevende da det oppstod mange hendelser hvor det var nødvendig for behandlere å agere på «nødrett situasjoner».

Ansvar.

Kontinuitet i tjenester.

Psykologen beskriver at han ikke skrev sin uttalelse for å ivareta klager som tidligere pasient. Han peker på at uttalelsen ikke var ment som et angrep på henne. Psykologen synes å mene at klager burde forstå hvorfor psykologen uttaler seg slik han gjør i saken.

Integritet.

Redelighet og tydelighet.

Psykologen forsvarer sin bruk av begreper i uttalelsen. Han argumenterer for at hans bruk av anførselstegn gjør at begrepene skal forstås som beskrivende, og ikke som faglige termer. Psykologen mener at han har dekning i faglitteraturen for sin begrepsbruk.

iv) Klagers kommentarer til psykologens redegjørelse.

Som svar på redegjørelsen til psykologen presiserer klager at klagen ikke handler om behandlingen hun fikk som pasient hos psykologen. Hun opplever at psykologen i sin

redegjørelse fokuserer mye på denne behandlingen, og kommer derfor med mer informasjon om behandlingen og hvordan hun som pasient opplevde denne. Hun presiserer at hennes klage til FER omhandler den skriftlige uttalelsen psykologen skrev til Helsetilsynet. Klager beskriver at hun opplevde psykologens uttalelse til Helsetilsynet som et stort svik. Klager ser at psykologen kan være påvirket av at han selv har fått kritikk for behandlingen han hadde av klager.

Klager reagerer på at psykologen i sin redegjørelse betegner sin tidligere kollega som offeret i Helsetilsyn saken. Hun opplever ikke at psykologen evner å se at han burde være varsom med å uttale seg når han ikke kjenner til hva den saken handler om. Hun opplever at psykologen bortforklarer sin tidligere kollegas handlinger, og at han forsøker å forklare dennes handlinger ved å relatere dem til en vanskelig behandlingssituasjon. Klager gir videre ytterligere informasjon om hva klagesaken i Helsetilsynet konkret handler om. Hun beskriver en privatisering av relasjonen og grenseoverskridende oppførsel fra psykologens tidligere kollega.

Klager er provosert av at psykologen har brutt sin taushetsplikt, og at han beskrevet henne på en negativ måte som pasient. Hun opplever at dette har påført henne ytterligere belastninger når hun var i en svært sårbar situasjon. Hun opplever det som sterkt kritikkverdig at psykologen har blandet seg inn i klagesaken i Helsetilsynet.

Klager kommenterer videre psykologens redegjørelse til punktene i EPNP.

Respekt.

Klager fastholder at hun er krenket av måten psykologen beskriver henne på. Hun er ikke enig med klager når denne karakteriserer sine beskrivelser som «nøktern vurdering».

Konfidensialitet og taushetsplikt.

Klager påpeker at psykologen har brutt sin taushetsplikt, og at han har gjort dette i en sak han ikke har kjennskap til. Hun peker på at taushetsplikten er viktig for å bevare tilliten til helsevesenet.

Kompetanse og etisk bevissthet.

Klager mener at det er merkelig at psykologen argumenterer med at etikken blir for krevende, da hennes klagesak i Helsetilsynet handler om grenseoverskridelser og omfattende privatisering av en behandlingsrelasjon.

Ansvar. Kontinuitet i tjenester.

Klager peker på at de fagetiske retningslinjene er laget for å lede på riktig vei, også når verden er vanskelig.

Integritet.

Klager er ikke enig med psykologen i at det er legitimt å bruke betegnelser som «besatt» når man beskriver pasienter. Hun mener det er viktig å unngå slike negative beskrivelser av pasienter som henne, da denne typen beskrivelser nærer opp under negative oppfatninger pasienter har av seg selv. Hun opplever at bruken av slike betegnelser gjør det vanskeligere for pasienter som henne å bli helet fra sin lidelse. Klager beskriver at hun har hatt andre behandlere som har valgt å ikke bruke stygge bemerkninger og negative utsagn om henne. Hun påpeker at det er mulig å beskrive alvoret i saken på en ordentlig måte, uten bruk av negative uttrykk.

v) Sluttkommentarer fra psykologen

I sine sluttkommentarer skriver psykologen igjen en del om sin egen behandling av pasienten, rammene for behandlingen og metodikken knyttet til denne.

Psykologen beskriver at han nå har fått mer kjennskap til bakgrunnen for klagesaken i Helsetilsynet, og at han ut fra dette ser at han har «kommet galt ut» og at hans kommentarer i saken ikke har vært særlig treffsikre. Han presiserer at det var han selv som valgte å støtte sin tidligere kollega, men han ser nå at han har gjort dette på sviktende faktagrunnlag. Samtidig velger psykologen å påpeke at han er uenig med klager når hun hevder at hans tidligere kollega ikke blir «fordømt for sine handlinger» mot pasienten.

Psykologen ser selv at han har brutt sin taushetsplikt.

Psykologen fortsetter å argumentere for sin bruk av sterke uttrykk i sine pasientbeskrivelser. Han fastholder også sitt opprinnelige standpunkt hva angår etiske regler, men presiserer at dette ikke gjelder etiske grenser. Han påpeker at han hadde et feil utgangspunkt i denne saken, og at alle hans resonnementer slik bygger på feil premisser. Psykologen er enig med pasienten i at det i denne saken blir søkt å argumentere med at etikken er krevende. Psykologen konkluderer med at han er enig med klager i at han ikke burde ha blandet seg inn i saken, da han ikke kjente til hva den handlet om.

Psykologen håper han ikke har plaget pasienten for mye med sin inngripen i saken.

FERs vurdering og konklusjon

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen finner FER at psykologen har brutt EPNP på alle punktene klagen er åpnet på.

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet.

Respekt.

FER vurderer at psykologens valg av uttrykk for å beskrive pasienten og behandlingen av henne ikke er i tråd med de krav EPNP stiller. Psykologen argumenterer for at det kan være riktig å benytte slike begreper, og synes gjennomgående lite mottakelig for å se at pasienten kan oppleve begrepene som krenkende.

Konfidensialitet og taushetsplikt.

FER vurderer at psykologen har brutt EPNP, punkt om respekt for personens rettigheter og verdighet, konfidensialitet og taushetsplikt når han bryter sin taushetsplikt ved å skrive til Helsetilsynet. Psykologen ser selv at han i saken har brutt taushetsplikten.

II.2. Kompetanse.

Etisk bevissthet.

Psykologen argumenterer fortsatt for sin egen forståelse av etikk og regler, men peker samtidig på at han i denne saken har kommet feil ut, da han ikke har hatt kjennskap til hva klagesaken mot kollegaen har handlet om. FER opplever at psykologen i liten grad reflekterer over sine uttalelser om fagetikk.

II.3. Ansvar.

Kontinuitet i tjenester.

Psykologen har i mindre grad reflektert over at klager opplevde det vanskelig og lite ivaretagende overfor henne at han skrev sin uttalelse. Etter hvert som psykologen har fått mer kjennskap til hva klagesaken i Helsetilsynet handler om, ser han at han ikke burde ha blandet seg inn. FER vurderer at psykologen har brutt EPNP punkt om ansvar, kontinuitet i tjenester.

II.4. Integritet.

Redelighet og tydelighet.

Psykologen argumenterer gjennomgående for sin bruk av sterke ord og uttrykk i beskrivelse av pasienten og behandlingen. FER vurderer at psykologen bryter EPNP punkt om integritet, redelighet og tydelighet gjennom de ord og uttrykk han benytter for å beskrive pasienten og hennes behandling.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtak fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard